

Sămănătorul

Revistă Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

AUREL C. POPOVICI

PENTRU PARTEA POLITICĂ.

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SAOVEANU, G. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AUREL C. POPOVICI. — Politică și libertate.

NATALIA IOSIF. — Chemare (poesie).

C. SANDU-ALDEA. — Pescar de Islanda (trad. din Pierre Loti).

D. ANGHEL și ST. O. IOSIF. — Camoens (poem de Fr. Halm).

R. P. — Vremea (poesie).

I. SCURTU., C. RÂSVAN, etc. — Revista generală: «Revista celorlalți». — «Pater peccavi». — Idei anarhice în Ardeal. — Anarhistul Hervé în românește. — Notițe bibliografice.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL :

În țară . . . 20 bani

În străinătate 25 „

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 lei

În străinătate . 12 „

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4
• BUCUREȘTI

—x—
A apărut:

LE
FRANÇAIS PARLÉ

RECUEIL DE CONVERSATIONS
FRANÇAISES-ROUMAINE

ACCOMPAGNÉES DE NOTES EXPLICATIVES

BCU Cluj / Central University Library Cluj

RELATIVEMENT À LA GRAMMAIRE À LA PHRASÉOLOGIE.
AUX GALLICISMES, AUX SYNONYMES, AUX HOMONYMES, AUX PROVERBES
AUX LOCUTIONS PROVERBIALES, ETC, ETC.

POUR TOUS CEUX QUI VEULENT SE PERFECTIONNER DANS LA
LANGUE FRANÇAISE

PAR

LUDOVIC LEIST

PROFESSEUR A BUCAREST

—◆◆◆—
PRETUL LEI 2,50

De Vânzare la Toate Librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTA SĂPTĂMINALĂ

<p>REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : B-dul Academiei, 3, Strada Edgar Quinet, No. 4. BUCURȘTI</p>	<p>ABONAMENTUL ANUAL În țară 10 lei În străinătate 12 »</p>
---	---

POLITICĂ ȘI LIBERTATE

Cui îi place tirănia? Nimănu-i. Nimănu-i din cei ce nu-s tirani. *Dar cine se știe feri de ea?* Aici e toată chestia *libertății*, a fericirii omeștii pe acest pământ.

Dacă despotismul unui monarh devine cu adevărat insuportabil, poporul îl răstoarnă. Mai curînd saū mai tîrziu. Nenorocirea mare este că adesea, foarte adese-orî, tot el, poporul, se dă rob unui nou despotism: demagogiei. Totdeauna cînd voința lui nu e condusă de conducătorii săi firești, de *fruntașii patrioți*, ci de demagogi. Monarhul tiran se susține mai totdeauna prin puterea baionetelor. Demagogia mai ales prin viclenie, prin minciuni, prin corupțiune din ce în ce mai generală, din ce în ce mai purulentă. Tirănia unui monarh, forța lui și abuzul legat de ea, face slugi plecate. Dar deșteaptă și caractere la acțiune, la luptă hotărîtă, chiar vitejească, pe viață și pe moarte. Tirănia demagogică însă nu produce de cît cel mult saltimbanci de petrecanie pentru M. S. Mulțimea din întruniri, cetitoare de gazete și lesne crezătoare din fire. Contra asupririi din partea unui tiran poți lupta fără rezerve *cînd libertatea e într'adevăr în primejdie*. Căci atunci poți avea un sprijin puternic în popor, în simțirea lui generală, cel puțin într'un moment istoric, și tirănia poate fi doborîtă la pământ.

Dar în lupta contra demagogiei odată generalizate, pe cine te mai poți rezima?

De regulă, numai pe o altă demagogie. Pentru că poporul odată sedus, odată pornit el însuși după făgădueli vizionare, nu mai ascultă de cît de cei ce îi promet lucruri din ce în ce mai ademenitoare, mai imposibile, mai desastroase pentru existența lui. După un demagog urmează totdeauna altul—mai radical, după acesta iarăși altul și mai radical, pînă la desăvîrșita prăbușire națională. De această soartă o națiune nu poate scăpa de cît dacă fruntașii ei conducători sînt

destul de înțelepți, destul de patrioți și de hotărâți, a împiedica *din timp* degenerarea guvernământului și a opoziției în demagogie. *Din timp*. Căci mai târziu orice îndreptare e imposibilă.

Ești om cult și vrei să fii liber în mișcările tale? În orice caz, pentru tine, ca om cult, libertatea e mai prețioasă, mai necesară de cât pentru cel cu trebuințe mai mărunte și mai puține în ordinea morală și intelectuală a vieții. Mai ales pentru *tine* și pentru toți cei de o seamă cu tine, pentru oamenii *cultu*, libertatea este chiar o condițiune a fericirii omenești. Dar un lucru esențial: *Nu poți fi liber ca «om» în abstracțiune*. Nu poți fi liber de cât ca membru al unei națiuni constituite într-o formă de Stat, ca *supus* al unui Stat, ca cetățean al *lui*, nu al universului anarhic, nu ca membru al «umanității», nu ca cosmopolit.

Libertatea există azi mai în toate Statele. De mai multă vreme există în Anglittera. Și alte țări au avut-o și o au cu mult dinaintea revoluțiunii franceze. Vrei să faci politică? Fă. Fă-o cum vrei, căci ești liber. Dar dacă ții într'adevăr la libertate, nu uita niciodată, oricare ar fi nemulțumirea ta omenească, că nici tu nici eu, nici altă lume nu putem îndrepta soarta noastră de cât *în Stat, de cât în State*.

Nu uita niciodată, că fără State nu trăesc decît animalele și triburile cele mai sălbatice și nomade; că *aceasta-i* adevărata «*tovarășie*» în care am ajunge cu toții dacă «*tovarășii*» «*marelu*» Marx ar izbuti să dărîme Statele «*de azi*» și să ne ferească cu geniala lor «*organizare socială*» și «*lume nouă*»! Nu poți prin urmare, ca om cu creerii în bună rînduială, să urmărești, sub pretextul politiceii, scopuri care atacă, care slăbesc și defundă temeliiile *patriei tale*, ale *poporului tău*. Un om cu judecata sănătoasă, un caracter bărbătesc găsește *totdeauna, într'o țară cu libertați*, potrivite culturai sale, puțința să lupte pentru îndreptare a stărilor ce nu-i convin. Dar lupta lui nu numai că trebuie să fie legală, dar să aibă în vedere înălțarea Statului și gloria lui, nu sistematica lui terfere și primejduirea lui. Luptă, scrie, vorbește cât poți. Iar dacă ești om mai priceput fă opoziție, fă critică, energetică chiar, dar nu uita iarăș că poți fi în politică, întocmai ca în artă, un mare critic și totuși un meșter incapabil. O vorbă a lui Bismarck: «*Chiar maestrul tuturor criticilor, Lessing, nu s'ar fi încumetat niciodată să facă el un Laokoon*». Și pentru că e vorba de el, încă o reflecție plastică a marelui arhitect al unității germane: «*Să nu ne închipuim că putem grăbi noi scurgerea vremii înaintînd ceasornicele noastre după cum ne taie capul. Nu putem noi grăbi coacerea fructelor din natură punînd sub ele cîte o lampă*». Sau cum zice românul: «*Anul nu-l putem tăia cu foarfecle*».

Bucură-te de libertățile Statului tău, *dar respectându-le, nu abuzînd de ele*, căci le compromiți. Și o să le pierzi, și te pierzi pe tine, pe copiii și tot neamul tău. Căci iarăș și iarăș trebuie să-ți zici, că nu este viață și nu-ți fericire omenească decît la umbra libertății. Dar cum nimic nu e perfect și absolut în lume decît numai taina ei cea mare, numai Dumnezeu însuș, și *libertatea își are îngrădirile sale, își are rostul său*. Și tocmai hotarele ei sînt în acelaș timp garanțiile existenței sale, pentrucă sînt *condițiile primordiale ale ordinii însuși*. Nu pune decî niciodată personalitatea ta, oricît de mare te-ai crede tu cu aspirațiile sufletului tău, mai presus de hotarul libertății, mai presus de ordinea din Stat, căci între aceste hotare tu ești *tu*, dar *fară* ele, ești pleavă în vînt, cu tot individualismul tău exagerat.

Pe de altă parte însă e *treaba Statului* ca nemulțumiri generale să nu se producă. Asta-î o chestie aparte.

Mi se pare decî că putem conchide zicînd că *politica nu poate fi decît patriotică* sau nu se mai poate numi politică. *Orice fel de politică îndreptată contra Statului, ca Stat în sine, contra tuturor Statelor, e anarhism. orice titlu și-ar lua ea însuși*. Iar anarhismul e aberațiune mentală și crimă. Și pentrucă aceasta e de mult nestrămutata mea convingere, de aceea ziceam mai deunăzi, într'un articol dintr'o altă revistă, că locul tuturor celor ce conștient sau inconștient se dedau la slăbirea temelilor morale, la dărîmarea Statelor, *nu poate fi decît în pușcărie sau în casa de nebuni. În nici un cas în sfera de libertate a Statului! Pentrucă numai ei sînt dușmanii libertății și nimeni altul*. Față cu asemenea elemente, orî și ce indulgență din partea Statului este o abdicare la misiunea sa. la cea mai esențială datorie a sa : la legitima sa apărare. Nici un fel de teorii pe lume nu-l pot scuza pentru această călcare a datoriei sale de a-și apăra siguranța temelilor proprii. Statul, care de dragul unor sofisme demagogice, nu-și înțelege și nu-și îndeplinește această a sa adevărată misiune, această categorică datorie de viață, trebuie să piară și merită să piară. *Pentrucă nu mai e Stat, ci obiect de lotarie*. O loterie ale cărei losuri trebuie fatalmente să ajungă *mai toate*, mai curînd sau mai tîrziu, în minile speculanților celor mai veroși și a celei mai lesne crezătoare părți a publicului, cu un cuvînt: odată și odată în minile escrocilor și cartoforilor politici. Și atunci începe disoluția și anarhia, Statul e pierdut. O nouă viață nu-î mai poate da atunci decît o *singură voință*, o *voință de fer*, *tirania* : îngroparea tuturor libertăților. Dar o asemenea galvanizare arareori mai poate da o viață trainică unui Stat. Revoluțiile și contra revoluțiile devin periodice, sleiesc puterile națiunii și aceasta însuși se fărîmă, devine prada altor popoare, se duce la fund. De acolo nu mai este reîntoarcere. Doar o cruce sau cru-

ciuliță în marele cimitir al istoriei. Națiunea n'a murit în acest cas pentru că n'ar fi avut zile, ci pentru că *n'a avut cap*. Căci din clasicitatea antică și pînă la Oxenstierna, și dela el pînă la noi, se spune mereu, dar nu se prea înțelege, că Statele și națiunile se prăpădesc *cînd sînt guvernate fără înțelepciune*.

AUREL C. POPOVICI.

CHEMARE

Ja-mi mîna binișor.
O vorbă să nu-mi spui...
Ce simți acum, nu'ncape
În graiul nimăruî.
Și hai să mergem!
Încotro?
Nu-î pretutindenî raiul?
Acea doar nu-l simt
Cari n'au în ei un suflet
Întreg, nu au comoara
Ascunsă 'n el, din care
Jeș flacări în privire,
Și șoptele ca miera
Potirelor de flori.
Privește!
În zboru-î ca un fulger,
Sprințara rîndunică
În larg văzduhul taie.
Ce-o mîna oare
Cu-alîta sîrguință,
Să 'nșiripeze 'n grabă
Un cuibușor pe-o grindă?
Și-ascultă:
Un tril! și multe 'n urmă
Se 'ntrec, și dulce curg,
De-odată 'ncet, apoi
Din ce în mai viu
Vibrează colorata
Lumină din amurg.

Nu-s toate oare numai
Că inimioara bate,
În mica vietate
Ascunsă 'ntr'un frunziș?
De ce tresari?
Un nor pe cer
Ce fulgere ascunde,
Te temi că unul, poate!..
G, e departe încă!..
Mă stringe-mă de mîna,
Și hai mereu cu mine!
Vezi roiul de albine
Sclipind pe toată floarea?
Cum rînd pe rînd
Din viețile de flori
Rămîne-o amintire
În fagurul de miere!..
Ah, florile!
Nu ți le spun pe nume,
Că toate sînt frumoase,
Și toate au o rază,
Prietenă sub soare!
Viața lor e soră cu a noastră!
Dar viața lor?
Privește-o!
Se 'nalță pretutindenî
Din iarba de mătăasă
Un căpușor de puf..
Se scutură 'ntr'o clipă

De-o slabă adiere!...
 Și ieri un cap de floare,
 Un cap cu fire blonde,
 Ca un mănunchiu de raze se ridica din
 [iarbă...
 Vezi! Asta-îi viața noastră!
 Îndată se preface
 În puf de păpădie!

Curînd veni-va iarna!
 Dar cîl e primăvară,
 Ja-mî mîna, hai să mergem
 Mereu, mereu!
 Să strîngem
 Din toate-un strop de miere,
 Și'n suflet ne rămîna
 Ascuns adînc,
 Un fagur!...

NATALIA IOSIF.

PIERRE LOTI.

PESCAR DE ISLANDA

XI.

(urmare).

— Mie — zicea Kerjégou — îmi arată *a mea* că a născut copilul pe care îl așteptam. O să facem duzina în curînd.

Un altul avusese doi gemeni și un al treilea vestea nunta frumoasei Jeanne Carroff — o fată foarte cunoscută de Islandeji — cu un oare-care bogătaș bătrîn și infirm din comuna Plourivo.

Ei se vedeau ca prin niște gaze albe și par'că aceasta schimba și sunetul vocilor care păreau înăbușite și îndepărtate.

Dar Yann nu-și putea lua ochii de la unul din acești pescari, un om mărunțel, și cam bătrînior pe care era sigur că nu-l mai văzuse niciodată pînă atunci și care cu toate acestea îi spusese numai de cît: «Bună ziua, voinice Yann!» cu un aer de cunoștință intimă. El avea urîșenia iritantă a maimuțelor cu clipirea lor de răutate în ochii lui strălucitori.

— Mie — mai zise Larvoër de pe *Reine-Bérthe* — mi s'a arătat moartea nepotului bătrînei Yvonne Moan din Ploubazlanec, care își făcea slujba la Stat, după cum știți, în escadra Chinei. O pierdere foarte mare!

Auzind aceasta, cei de pe *Maria* își întoarseră ochii înspre Yann, pentru a vedea dacă el are cunoștință de această nenorocire.

— Da! — zise el încet cu un aer indiferent și mîndru. Vestea asta mi-a venit în cea mai de pe urmă scrisoare ce mi-a trimis tata.

Ei îl priviau cu toții curioși de mîhnirea lui și asta îl necăjia.

Cuvintele li se încrucișau în grabă prin negura palidă, în timp ce minutele ciudatei lor întrevederi zburau.

— Femeea mea îmi mai arată în acelaș timp — urmă Larvoër — că fata d-lui Mével a plecat din oraș spre a locui în Ploubazlanec și

îngriji pe bătrina Moan, mătușa sa cea mare. Ea a început să lucreze acum cu ziua pe la lume pentru a-și ciștișga piinea. De altfel e totdeauna am crezut că Gaud e o fată vrednică și cuninte, cu toate înfățișările ei de domnișoară și cu toate falbalalele ei.

Atunci Yann fu din nou privit și aceasta nu-i mai plăcu în cele urmă. O culoare roșie i se urcă în obraji supt pielea lui pălită.

Cu această părere despre Gaud se sfirși convorbirea cu oamenii de pe *Reine-Berthe*, pe care nici un om în viață nu era să-i mai vadă. De un minut figurile lor păreau mai șterse, căci corabia lor nu mai era atit de aproape și de odată cei de pe *Maria* nu mai găsiră ce să mai împingă, nu mai dădură de nimic cu capetele prăjinilor lor. Toate catargurile, lopețile, prăjinile și vergile se frământară căutînd în gol, apoi căzură unele după altele în mare ca niște brațe moarte. În urmă strinseră aceste apărători inutile: *Reine-Berthe*, cufundată iar în neguri, dispăruse deodată, în tocmai după cum se șterge o imagine de pe pinza unei lanterne magice cînd din dosul ei s'a stins lampa. Ei cercară s'o cheme, dar nimic nu răspunse la strigătele lor. Nimic, afară de un fel de larmă batjocoritoare de mai multe glasuri, sfirșită cu un geamăt ce-i făcu să se privească unul pe altul cu mirare...

Această *Reine-Berthe* nu se mai întoarșe cu ceilalți Islandeji, și cum cei de pe *Samuel-Azénide* găsiseră într'un fiord o rămășiță neîndoelnică (coroana ei din urmă și o bucată din fund), ea nu mai fu așteptată. Din luna lui Octombrie numele tuturor marinarilor ei fură înscrise în biserică pe plăci negre.

Orî, de la această ultimă arătare a cărei dată fusese bine păstrată în minte de către oamenii de pe *Maria* și pînă la vremea întoarcerii, nu mai fusese nici o furtună pe marea Islandei, pe cîtă vreme cu trei săptămîni mai înainte o vijelie de la apus luase mai mulți marinari și două corăbii. Iși amintiră atunci surisul lui Larvoër și apropiind toate aceste lucruri, făcură multe prepusuri. Yann văzu de mai multe ori noaptea pe marinarul ce tot clipia din ochi și cițiva de pe *Maria* se întrebă cu sfială de nu cumva vorbiseră cu răpoșai în dimineața aceea.

XII.

Vara trecea și pe la sfirșitul lui August, odată cu cele dintii neguri de dimineață, Islandeji se văzură venind.

De trei luni cele două ființe părăsite locuia în împreună în coliba neamului Moan din Ploubazlanec. În acest sărman cuib de marinari morți, Gaud luase loc de fiică. Iși trimisese acolo tot ce-i mai rămă-

sese după vânzarea caselor tatălui ei: frumosul ei pat *dupa moda oraşelor* şi frumoasele ei rochii de diferite culori. Rochia cea neagră şi-o făcuse ea singurică, mai simplă, şi purta ca şi bătrîna Yvone o bonetă de doliu de muselină groasă, împodobită numai cu nişte cute.

În toate zilele lucra lucru de cusătură pe la oamenii bogaţi din oraş şi se întorcea acasă tocmai seara, fără a fi turburată în drum de vre-un amarez, de oare ce rămăsese tot cam mîndră şi era acum înconjurată de respect ca o domnişoară. Când îi dădea bună seara, flăcăii îşi duceau totdeauna mîna la pălărie.

În frumoasele amurguri de vară, ea se întorcea din Paimpol pe drumul acela de pe ţărmul stîncos, respirînd aerul curat de mare, care odihneşte. Lucrul cu acul n'avusese timpul s'o strîmbe ca pe altele care trăesc mereu plecate într'o parte pe lucrul lor. Ea îşi îndrepta frumoasa talie mlădioasă care era în neamul ei, privind marea, privind în largul mării, în fundul căreia era Yann.

Acelaş drum ducea la el. Urmînd puţin spre un loc mai pietros şi mai spulberat de vînt, ai fi ajuns la cătunul Pors-Even, unde arborii coperiţi de muşchi cenuşii, cresc piperniciţi între pietre şi se culcă în sensul vijeliilor din spre apus.

Ea nu se va mai duce de sigur niciodată în acel Pors-Even, cu toate că era la mai puţin de o leghe. Dar odată în viaţa ei se dusese şi asta era de ajuns spre a lăsa un farmec pe tot drumul ei. De altfel Yann trebuia să treacă adeseaori pe acolo şi din uşa ei ea l'ar putea urmări venind sau ducîndu-se în cîmpul şes, printre iniştrii mărunţi. Îi plăcea deci tot ţinutul Ploubazlanec, şi era aproape fericită că soarta o aruncase acolo: în nici o altă parte a ţării nu s'ar fi putut împăca să trăiască.

În această vreme de sfîrşit de August, e ca o lincezire de ţară caldă care vine dinspre miază-zi spre miază-noapte, sînt serî luminoase, răsfrîngerî din marele soare de aiurea, care vine de se tîrăşte pînă în marea bretonă. Foarte adesea aerul e limpede şi liniştit şi pe cer nu se vede nicăieri nici un nor.

În timpurile cînd Gaud venia acasă, lucrurile se topiau deja unele într'altele la apropierea nopţii, începeau a se reuni şi a forma siluete. Ici colea cîte un buchet de iniştrii se ridica pe o înălţime, între două pietre ca un penaj zbîrlit, un grup de arbori strîmbaţi, formau o îngrămădire întunecoasă într'un găvan, sau pe alocuri vre-o colibă cu acoperişul de pae scria de-asupra cîmpului pustiū o mică forfecătură cocoşată. Pe la răsîntii, bătrîni Crişti care păzeau cîmpul întindeau pe cruci braţele lor negre ca adevăraţi oameni chinuţi şi în depărtare Mîneca se deosebia mai deschisă la culoare, ca

o mare oglindă galbenă pe un cer posomorit deja la poale și întunecat la orizont.

Și în acest ținut chiar această liniște, chiar această vreme frumoasă erau melancolice. Rămînea cu toată vremea frumoasă o neliște ce plutia pe lucruri, o mihnire venită din spre marea căreia se încredința atîtea vieți și a cărei veșnică amenințare nu era de cît adormită.

Tinerei Gaud care se gîndia pe drum, nu i se părea niciodată lung drumul pe care-l făcea seara în aerul curat. Simțea mirosul sărat al țărmlui și mireasma dulce a unor flori ce cresc pe stînci printre spinii mici. Dacă n'ar fi așteptat'o acasă bunica Yvonne, ea ar fi întirziat bucuroasă pe aceste drumuri cu iniștrii, în felul acelor domoșoare frumoase cărora le place să viseze în serile de vară prin parcuri.

Străbătînd ținutul acesta îi veneau și cîteva amintiri din copilăria ei. Dar ce șterse erau ele acum! Și cît de îndepărtate, de micșorate de iubirea ei!.. În ciuda tuturor, ea vrea să considere pe acest Yann ca pe un logodnic, un logodnic fugar, desprețuitor, sălbatec, pe care ea nu-l va avea niciodată, dar căruia se încapățînase să-î rămîie credincioasă în minte, fără a mai spune cuiva aceasta. De o cam dată îi plăcea că era în Islanda. Acolo marea i-l păstra în chiliile ei adînci și nu putea să se dea alteia.

E adevărat că el trebuia să se întoarcă într'una din acele zile, dar ea se gîndia la această întoarcere cu mai multă liniște ca altă dată. Din instinct, ea înțelegea că sărăcia ei nu putea fi o pricină de a fi mai desprețuită—căci el nu era un flăcău ca cei lalți. Și apoi moartea micului Silvestru era ceva care-i apropia de sigur. La sosirea lui el nu va putea lipsi să nu vie supt acoperișul lor, spre a vedea pe bunica prietenului său și ea se hotărîse să fie acolo la această vizită. Aceasta nu i se părea a fi lipsă de demnitate. Fără a părea că-și amintește ceva, ea-î va vorbi ca unuia pe care'l cunoaște de mult timp. Îi va vorbi chiar cu afecțiune, ca unui frate al lui Silvestru, căznindu-se să pară liniștită. Și cine știe? Poate că nu va fi imposibil să ia lîngă el locul unei surori, acum cînd era atît de singură în lume, să se încreadă în prietenia lui, să i-o ceară ca pe un sprijin, lămurindu-se îndestul pentru ca nu cumva el să creadă că e la mijloc vre-un gînd ascuns de măritiș. Ea'l credea numai sălbatec, încăpăținat în ideile lui de independență, dar dulce, cinstit și capabil de a înțelege bine lucrurile bune care vin de-a dreptul din inimă.

Ce va simți el oare regăsind'o în această colibă aproape ruinată?... Săracă de tot! Ah, da! căci bunica Moan, ne mai fiind destul de tare

spre a munci cu ziua la spălat, nu mai avea nimic decît pensioara ei de văduvă. E adevărat că ea mînca foarte puțin acum, și amîndouă se puteau încă aranja așa, fel încît să trăiască fără a cere la nimeni.

Cînd ajungea acasă, totdeauna se întuneca. Pînă a nu intra, trebuia să coboare puțin, pe stînci roase, căci coliba se găsea în josul drumului spre Ploubazlanec, în partea de pămînt care se înclină spre țărm. Ea era aproape ascunsă sub desul ei coperiș de paie vechi, burdușită de tot și semănînd cu spatele vre-unui uriaș dobitoc mort, îngropat sub părul lui aspru. Zidurile ei aveau culoarea întunecată și asprimea stîncilor. Mușchii și hreanul sălbatic formau mici tufe verzi.

Urcai cele trei trepte burdușite de la prag și deschideaî încuietoearea dinnăuntru a ușii cu ajutorul unui căpătăiu de funie de corabie ce eșia printr'o gaură. Intrînd, vedeaî mai întîi în față și ca tăiată în grosimea unui parapet, ferestruia ce da spre mare și pe unde venea o ultimă lumină palidă. În vatra mare ardeau vreascuri mirositoare de pin și de fag pe care le strîngea baba Yvonne în plimbările ei pe marginea drumurilor. Ea ședea acolo la foc, supraveghînd mica lor cină. În casă purta numai un tulpănaș spre a'și cruța bonetele. Profilul ei încă frumos răsărea la lumina roșie a focului. Ea îndrepta spre Gaud ochii ei altă dată negri, cari luaseră o culoare spălăcită, dată în albastru, și cari erau turburî, nesiguri, rătăciți de bătrînețe. Și totdeauna spunea acelaș lucru:

— Ah, Doamne, fata mea, ce tîrziu vii în seara asta!

— Dar nu, bunică — răspundea Gaud care se obișnuise acum. E aceeași oră ca și în cele-l'alte zile.

— Ah! mi s'a părut, fata mea, mi s'a părut, vezi tu, că e mai tîrziu ca de obicei.

Mîncău pe o masă devenită aproape fără formă de veche ce era, dar încă groasă ca un trunchi de stejar. Și greerul nu uita nici odată să le cînte muzica lui cu sunete argintii.

Una din părțile colibeî eră ocupată de lemnării sculptate grosolan și toate mîncate azi. Deschizîndu-se, dădeaî în paturile unde mai multe generațiuni de pescari aū fost plămădite, dormiseră și unde mamele înbătrinite muriseră.

De grinzile înegrite ale tavanului atîrnau lucruri de casă foarte vechi, legăturile de iarbă, linguri de lemn, slănină afumată, de asemenea plăși vechi care dormeau acolo de la înecul celor mai mici fii ai lui Moan și căroră șoarecii le mîncău noaptea ochiurile.

Patul Gaud-ei așezat într'un colț, cu perdeluțele lui de muselină albă, părea ceva elegant și proaspăt, adus într'o colibă de Celtă.

Atîrnată de granitul zidului se vedea o fotografie a lui Silvestru

ca marinar. Bunică-sa îi legase medalia militară cu o pereche de ancore de postav roșu cum poartă marinarii pe brațul drept și care venea de la el. Gaud îi cumpărase și ea din Paimpol o coroană de doliu în mărgele negre și albe, cu care se înconjoară în Bretania portretele răposaților. Aci era micul lui mausoleu, tot ce avea pentru consacrarea amintirei sale în țara lui bretonă...

În serile de vară nu stau la lucru, spre a cruța lumina. Dacă era vreme frumoasă, ele se așezau un moment pe o bancă de piatră în fața casei și priveau lumea ce trecea pe drum, puțin mai sus de capetele lor.

În sfârșit baba Yvonne se culca pe lavița de dulap iar Gaud în patul ei de domnișoară. De oarece peste zi lucrase mult și umblase mult, ea adormia destul de repede, gândindu-se la întoarcerea acestor Islandezi, ca o fată cuminte, hotărâtă, fără o prea mare turburare.

(Va urma).

Tradus de C. SANDU-ALDEA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CAMOENS

— POEM DRAMATIC ÎNTR'UN ACT DE FR. HALM —

SCENA II-a *)

CAMOENS în așternut; QUEBEDO.

CAMOENS

(se mișcă puțin și suspină ca un om care se deșteaptă)

QUEBEDO

(atent)

St! Geme... S'a trezit!

CAMOENS

(cu un suspin)

Deci iar un somn de-o clipă abia m'a amăgit,
Doar oiă simți pe urmă durerea și mă vie,
Nu somnul cela dulce ce ține-o veșnicie?
Nu era moartea însăși, ci numai umbra ei?

QUEBEDO

(face, fără să vrea, o mișcare)

*) Vezi Nr. trecut.

CAMOENS

(cu liniște)

Ce mișcă? — Om la mine? Văd bine ochii mei?
 (surprins și cu 'ndoială)
 Cine ești tu? Ce cauți? Ce vint întâmplător
 Te-a rătăcit pe-aicea?

QUEBEDO

(ridicindu-se și făcînd ciți-va pași spre el)

N'am rătăcit, Senor!
 Știam pe cine caut: nu sînt adus de vînt...

CAMOENS

(ridicindu-se pe jumătate, sprijinit cu brațul de pat)

Așa e! Da, uitasem aproape cine sînt!
 Veneați de bună seamă pentr'un epitalam?
 Sau poate-o serenadă?

(arătînd pe masa din stînga)

Priviți, de toate am!

Alegeți, după voe... găsiți carmine gata,

Luați că le dau ieften

(cu o grimază)

cu doi reali bucata!

QUEBEDO

(refuzînd)

O nu, Senor!

CAMOENS

(care în timpul acesta s'a ridicat din așternut și cu greu sprijinindu-se în spadă, trecînd pe dinaintea lui Quebedo, ajunge la jelt; obosit și fără ironie)

Atuncea le vreți chiar pe măsură?
 Sînt istovit acuma și mintea mi-e obscură,
 Imi e cu neputință să mai compun nimic.
 De-abia mai am tărie din pat să mă ridic;
 Luați din astea gata, că nu mai pot să scriu...
 (Arată pe masa de alături și așează spada d'asupra).

QUEBEDO

Eū nu viū după versuri, eū după alte viū!
 Privește-mă în față, Don Luiz, privește bine,
 Nu mă cunoști?

CAMOENS

(examinează pe Quebedo, după o mică pauză)

Mai știu eū?

QUEBEDO
(vesel)

Nu ți-amintești de mine?

CAMOENS
(ca mai sus, dind din cap cu indoială)

Nu prea, Senor!

QUEBEDO

La Calvas am fost colegi.

CAMOENS
(pe zinduri)

Cu mine

QUEBEDO
(rizind)

Cu dumneata firește, la Calvas... Dar cu cine?
Ne luam de păr adesea și-ades m'ai scărmanat...
Gindește-te! Se poate așa să fii uitat?

CAMOENS
BCU Cluj / (cuprinzându-si fruntea) Cluj

Senor! Să am ertare, orî cîte 'mî spuî, nu pot
Să'mî mai aduc aminte. Mî-e capul slab de tot,
Nu te mai pot cunoaște!

QUEBEDO

San Jago! Domnul meu,
Ascultă-mă atuncea să'ți spun. Ascultă. Eû
Sint chiar José Quebedo de Castel-Branco, știî,
Fiul Marquiteî care te-a botezat...

CAMOENS
(după puțină gindire)

Să fîi

José Quebedo?

QUEBEDO
(încîntat de sine)

Sigur! Chiar în persoană. Eû!
Cap de dovleac pe vremurî era numele meu,
Așa'mî spuneaî, ții minte?...

CAMOENS
(întunecat și ursuz)

Și ce voești cu mine

José Quebedo?...

QUEBEDO

(volubil)

Asta-î! Mă miră cum îți vine
Să mai întrebî? Venisem să văd ce-ai devenit?
Îți merge rău, pe semne; pari foarte prăpădit.
Pe cînd, uită-te la mine, abia mă 'ncepe locul.
Așa-î, se vede, lumea. O roată e norocul!

CAMOENS

(aprobîndu-l, cu resignare)

Intocmai ca o roată!

QUEBEDO

(prietenos)

Sărac între săracî!
Tu în spitalul ăsta uitat și singur zaci,
Fără de-un ochi, albit ești, cu brazde-adînci pe frunte...

CAMOENS

Ce ai, Jose Quebedo, cu pletele'mî cărunte
Și urmele săpate de-alungul frunții mele?

BCU Cluj / Cluj University Library Cluj

QUEBEDO

(tot mai lingușitor)

Ei, vremile se schimbă și ne schimbăm cu ele!
Nu mai ești astăzi sveltul și mindrul favorit
Simpatizat de dame și de cei mari slăvit!
Nu mai ești azi Camoens acel ce-ai fost odată!

CAMOENS

Da, nu mai sînt acela!—Dar ori și cît dispreț
Am astăzi de mărirea trecutei tinereți —
(pătrunzîndu-l cu privirea și respingîndu-l)
N'astept eū de la tine nici sprijin, nici avînt:
Nu un Quebedo poate să judece ce sînt!

QUEBEDO

(la dreapta, și ești)

Auzi, smintit! San Jago! ți-aș arăta eū ție
De nu mî-ar fi de Perez...

(tare, cu un ton lingușitor)

Tot plin de dușmănie!

Eū m'asteptam să aflu o mină amicală,
Credeam să'ți fac plăcere. Ești năcăjit de boală,
Că de n'ar fi, de sigur m'ai fi primit ca frate,

Și n'ai lua în seamă greșelile uitate,
 Ci am vorbi mai bine de ce era 'nainte...
 De casa părintească îți mai aduci aminte?
 Mai știi tu piața unde ne adunam la joc?
 Și 'naltele zaplazuri?

CAMOENS

(cu un zîmbet blajin)

Ei, da!

(Va urma)

Trad. de D. A. și St. O. I.

 V-R E M E A

*S'aplecă ramul înflorit
 Și flori își scutură pe cale,
 Dar tu te-abați nedumerit
 Din ploaia albelor petale.*

*Ca fluturi albi oprîși din zbor
 În negrul pâr ți-ați stat o clipă.
 Dar tu cu mîna visător
 Trecînd, le-ați scuturat în pripă...*

*Se 'ntoarce vremea și cîndva
 Spre-acelaș ram privind din zare,
 Pustiū și negru-l veți afla
 Scriindu-și umbra pe cărare.*

*Căci floarea altor primăveri
 Aiurea, altora se 'nchină,
 Cînd fie, numai albii perii
 Ți-or înflori pe fruntea fină...*

R. P.

REVISTA GENERALA

«REVISTA CELORLALȚI».

«Ei nu sînt decît expresia fatalelor legi ale evoluției. Ei nu caută lucruri noi, căci lucruri noi nu există. Ei nu caută decît forme noi pentru lucruri vechi».

I. MINULESCU : «*Aprindeți torțele!*»

Da! «Ei nu caută decît forme noi pentru lucruri vechi» !.. Oamenii de un extraordinar talent, ei izbutesc să găsească acele forme noi, cu o ușurință uimitoare. Dovadă bucată intitulată *În preajma nebuniei*, datorită d-lui Th. Cornel, din numărul 1 al numitei reviste. Iată exemple :

1. «... răsuna vocea aprilină...»
2. «... umbla aerie...»
3. «... și cum trecea în buza pădurei...»
4. «... Iarăși luneca fantasma cordiș cu grădina, lunecînd aiudoma...»
5. «... apoi un fier năsilnic...»
6. «Mersurile lor bezmetice între ele se întretaiau și fiind ale neoamenilor. Că unii se luaă după alții și fără scop ; în grupuri cîteodată dînșii se întrolocău de-a valma, a căror nebunie avea mii de fețe»
7. «... Cu ochii sfrijți și duși în aiur...»
8. «... Pe cînd din tot convoiul se desfășura ca o abure aspirația lor...»
9. «... Și rare erau rîndurile lor, tristelnice de rare...»
10. «... Și cînd trecu, în vreme c_e dînsa se puse în drum...» (!!!)
11. «... iar cum un ins se abātu pe lingă dînsa...»
12. «... de ce n'ascuți otrava simțurilor mele?...»
13. «... pădurea freamătă aduios...»
14. «... convorbirea cea blindă și cristalină...»
15. «... înainte, înapoi, cruciș ori cordiș, foiaū alți inși, alte inse...»
16. «... o boare de lacrămi...»
17. «... înfermecatei păduri...»
18. «... praturile storoase...»
19. «... atît de vîrtejios...»
20. «... Cuvintele-î eșiau spumoase și răgușite...»
21. «... se rezezi vîrtoșelnic...»
22. «... văzul opac al bărbaților...»
23. «... Din timp în timp ea întreba pe cei cari o roteau, jînduioși...»
24. «... o privi în ochi lung, ipnotic, aiurelnic...»
25. «... inimile lor se întilbiră vrăjmașe, zdobitor...»
26. «... de rămăsese în lăptoasa mureție a corpului...»
27. «... Femeia își orbise ochii cei omătioși cu pleoape grele, uitîndu și desvelit eișosul ei corp peste care jucaū feciorelnic umbrele arborilor...»
28. «... Un om sta cîmpît pe o alee...»
29. «... cugetoase figurî geometrice...»
30. «... Ochiul lui străluci pe lungul aleei, cea blindă la mers...»

31. «... însă nu era aceea care-l atinsese *a-dragoste*, pînă la *mădura mințel*, aceea pe care o adăstia el *tangentic* și extatic...»
32. «... Cu vorbe *dirjit*...»
33. «... fața ei se *stîlcea* de umbra unei răzbunări...»
34. «... își clătina *viselnic* pletele *sfederinde* și privind în ochii *noptoși* ai femeii...»
35. «... În mersul ei neobosit și intimplător nimeri *de* o mulțime de inși...»
36. «... Femeie, tu ești aceea pe care o *adorează* artistul!...»
37. «... ea nu-și mai deslipia ochii de la clipa *uman luminoasă*, »
38. «... într'un zid ce se ridica *albiu*...»
39. «... chemînd a *duioasă* desperare...»
40. «... căci se auzi *făguroasa* chemare...»

Se poate o mai amară batjocură adusă limbii românești, un mai strașnic monument de ridicol?

«PATER PECCAVI!»

Redactorul nostru, d. C. Sandu-Aldea a pățit-o rău de tot. În numărul 3 al *revistei celorlalți* un anonim (d. Minulescu ori d. Cruceanu?) îi nimicește volumul *Pe drumul Bărăganului*, imputindu-i că pune în gura personajilor cuvinte ca: *tîrfo!* *spurcato!*

Foarte abătut, d. Sandu-Aldea face *mea culpa* și roagă pe cititori să ție seamă de următoarele îndreptări:

La pag. 79:

În loc de: «Vezi că mă minți, *tîrfo?* să se citească: «vezi că mă minți, *infamo?*» (Saă: *mizerabilo!* *scelerato!* etc.) Căci așa vorbesc hangițele.

La pag. 82:

În loc de: «tu m'ai ucis, *spurcato!*» să se citească: «tu m'ai ucis, *immaculato!*» (Saă: *suavo!* *candido!* etc.).

De altfel, d. Sandu crede că cititorii domniei-sale aū făcut ei singuri îndreptările de mai sus, știind că în împrejurări ca acelea în care se aud cele două cuvinte incriminate, o hangiță ca Iana nu putea spune *tîrfo!* iar un hangiu ca Mocanu etc. etc.

C. RĂZVAN.

IDEI ANARHICE ÎN ARDEAL

Chiar în numărul de Sfintele Paști al «Tribunei» din Arad, un discipol al d-lui Tăslăuanu aruncă și dinsul o bombă de fraze anarhice, supt titlul curios: «Respectați omul!». Iată cite-va probe:

«Împăratul și *cerșitorul* [nici măcar muncitorul!] e o ființă»; «*deosebire nu e între ei de cît numai artificială*; natura însăși impune acestor două elemente să se *respecteze* (!) unul pe altul și ajutorul lor să fie vecinic reciproc».

«Cerșitorul nu-î silit să lingă mina împăratului, iar acesta [împăratul!] să vadă în cel dintîiu [în cerșitor!] un tovarăș natural».

După asemenea aberații, nu ne mai miră de loc concluziile incendiare ale răzvrățitorului în contra minții sănătoase și a bunului simț:

«Nu vorbiți de societate și de naționalism — strigă Ravacholul ardelean, nu propați în adunări și nici în scrisul vostru *minciunile, la spatele cărora s'ascund păcatele ucigașe*».

Prin urmare, «societatea» și «naționalismul» sînt «minciuni la spatele cărorora s'ascund păcatele ucigașe?!» Dar pentru D-zeu, «respectați omul!», într'adevăr, și încetați cu ast-fel de neomenii, domnilor ucenici ai neo-țărâ-nului Tăslăuanu!

ANARHISTUL HERVÉ ÎN ROMÎNEȘTE

Hărnicia propagandei nu li se poate tăgădui socialiștilor. Chiar și la noi, unde sînt o mină de oameni neastîmpărați, fără nici o însemnătate în viața publică, ei sînt totuși mai activi decît cutare partid burghez, care, în nepăsarea sa, lasă pînă și presa oficioasă în grija unor foști socialiști militanți, astăzi socialiști «deghizați», ca d. Nădejde al «Voinței Naționale».

Între alte mijloace de propagandă, socialiștii romîni și «rumuni» au început să tipărească la Brăila o «bibliotecă socialistă» (Tip. Artistică, str. Hepites), cu 15 bani broșura, adresîndu-se «în primul rînd tovarășilor cari au datoria [de ce nu «dreptul»?] să adincească toate problemele *impuse* [decî un impozit mai mult!] prolelariatului de organizația capitalistă a societății de azi».

Ca deviză, coperta roșie a broșurilor poartă ideea generoasă că «proprietatea, nefiind un drept, orice reproducere este liberă»(!), — dar, firește, nu ni se spune dacă e tot atît de liber și profitul vînzării, care probabil se va «capitaliza» pînă la realizarea utopiei socialiste...

Numărul d'întîiu al bibliotecii ne aduce peșcheș o broșură despre «colectivism» a faimosului Gustave Hervé, osîndit, chiar în Franța radicală de astăzi, pentru ideile sale anti-patriotice. Cîteva spicuiți din aberațiile lui Hervé, «localizate» de traducătorul anonim, le reproducem aici pentru aceia cari, în loc să-și dea seama de reala acțiune anarho-socialistă, vād în cele mai bune tendinți numai imaginara «neagră-reacțiune».

Ce sînt liberalii?

Urmînd pe Hervé, localizatorul romîn sau «rumun» face partidelor noastre burgheze o teribilă critică demagogică. Iată, de pildă, ce se zice despre partidul liberal de la noi, căruia i se închină cea mai mare parte a rechizitorului:

«Partidul liberal... se apropie [de lucrători] cu gîndul să ne fure mai bine». El este «partidul care odinioară tolera asasinate și care astăzi le-a făptuit! Partidul care în timpul răscoalelor din 1907 a luat partea celor 1000 de mari proprietari, pentru cari a asasinat 10.000 de țărani!!»

Liberalii au făcut—cu reformele—«ceea-ce ar face un bandit, prins la strîmtoare și silit să arunce o parte din pradă ca să poată scăpa prin fugă...»

Programul lor «nu se deosebește nici cît negru sub unghie de programul celor mai reacționari conservatori...», căci «și unii și alții se închină aceluiași principiu: proprietatea inviolabilă, puterea armată, dinastia, religia de stat și o ordine socială eternă», adică tot atîtea păcate în ochii foștilor tovarășii ai d-lui

Nădejde, actualul director al ziarului *liberal* «Voința Națională» și eroul de veselă figură în lupta contra... socialismului anarhic? nu, ci contra... reacțiunii!!

«In toate instituțiile cu mască liberală se tinde la crearea a două clase, una numeroasă care să muncească, s'asude și să privească cum cea de-a doua, mai restrînsă, se odihnește, rumegă și o represintă»,—bună oară tot ca d. Nădejde, actual reprezentant «cu marcă liberală» al națiunii!

Guvernul liberal e blestemat de localizatorul d-lui Hervé și pentru-că «a luat crișmele din mîinile străinilor stabilîți la sate, ca să pună mîna pe încă un izvor de îmbogățire la adăpostul oricărei concurențe...»

Contra naționalismului și a religiei.

«Rumunul» Hervé este și în contra naționaliștilor cari sînt militariști și creștini. Pentru el:

Biblia este «o țesătură de pozești bune doar pentru copii», iar biserica «un așezămînt făcut ca să învețe pe săraci să se umilească, și să se supue în folosul bogaților,—«o jandarmerie în antere negre».

De aceia, socialiștii «uresc naționalismul, care pretutindeni și totdeauna s'a răzimat pe biserică.»!

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Contra poporanîștilor

Broșura își bate joc și de «poporanîști» cari, totuși, în «Viața Romînească» din Iași, fac ochi dulci d-lui Tăslăuanu pentru ideile sale anarhice

«Poporanîștii se mulțumesc cu jumătate de măsuri, cu doctorii băbești».

«Ei nu sînt naționaliști, în felul îngust al naționaliștilor de profesie, dar nici nu văd legătura care trebuie să existe între muncitorii tuturilor țărilor... Ei nu sînt clericali, nu cred de sigur în menirea viitoare a bisericei, dar nici nu vor desființarea ei, sfărîmarea acestor cause de umilință, de supunere, de înjosire a demnității omenești!»

«Societatea colectivistă»

Acuma, pofțiți și citeva bomboane stilistice despre «Societatea viitorului», după bombele despre actuala societate de exploatare:

«Alexandru, regele Macedoniei, a tăiat nodul gordian cu sabia și-a cucerit Asia. Tot astfel vom face și noi, socialiștii». Prin urmare, socialism prin — militarism și cezarianism!

Iar, «nodul gordian care împiedică pe oameni să cucerească (!) fericirea, e proprietatea individuală... Noi îl vom tăia, suprimînd dreptul de proprietate».

In viitoarea societate, «vom avea proprietatea colectivă» și «toți vor fi plătiți la fel, muncitorul bun ca și cel prost, muncitorul puternic ca și cel slab»,—«dacă toți vor pune aceeași bună voință».

Pe de-asupra, «odată cu perfecționarea mașinelor, lucrătorul rămâne din ce în ce mai mult ca un accesoriu, ca un *servitor al mașinei. Greul muncii îl face mașina*. D-ta lucrător, n'ăi decît să întorci un șurub, să schimbi o manivelă»... Frumos ideal, nu-î așa? Omul-mașină, omul servitor mașinei spre desăvîrșita lui fericire!

În viitoarea societate, «*nu va fi nevoie de un guvern în sensul de azi, ci vor fi numai consilii și para-consilii, naționale, comunale, particulare, etc. și «fie care om avînd dreptul la viață și la învățătamînt, va trebui să se asigure copiilor pînă la 18 ani, nu numai o instrucție profesională, literară, științifică și artistică, dar încă și mijloace de trai»*»,—va fi, deci, raiul pe pămînt și milioane de tineri Adam-i colectivisti vor sta cu pîntecele pline și cu fața la soarele — Libertății!

Păcat numai că d. Nădejde, actualul director al ziarului liberal oficios, nu se încumetă a propune acest rai al foștilor săi tovarăși în Cameră, unde este reprezentantul celor obduiți, ci preferă a vărsa cerneală neagră pe hirtie albă... în contra fantomei albe a «negrei reacțiuni»! Sc.

NOTIȚE BIBLIOGRAFICE.

În noul cod penal japonez, pe care l'a tradus și publicat în limba germană Dr. L. H. Loenholm, profesor la universitatea imperială din Tokyo (*Das neue japanische Strafgesetzbuch in Yokohama und Bremen 1908, Noessle & Co*), se află cite-va articole care merită să atragă atențiunea Europeanilor. Sînt articole care îngăduie amînarea execuțiunei pedepsei, liberarea provizorie din închisoare, micșorarea pedepsei după libera apreciere a judecătorilor. Articolul 136 se referă la abuzurile opiului. «Cine importă, prepară, vinde sau păstrează, în scop de vânzare, opiul, se pedepsește cu închisoare corecțională de la 6 luni pînă la șapte ani». Interesant este aliniatul 1 al articolului 230. («Cine atacă onoarea unei persoane prin aceea că afirmă un fapt în public, se condamnă fără a se ține seamă dacă faptul e adevărat la închisoare corecțională sau la închisoare pînă la un an sau la o amendă pînă la cinci sute lei»), care arată că și Japonia se prenumără printre statele care exclud dovedirea adevărului în cazuri de defăimare.

※

Intr'o cuvîntare pe care a ținut-o I. Strasser (*Shakespeare als Jurist*, Halle a. S. 1908 Thiele), se face încercarea, studiindu-se «Neguțătorul din Veneția», de a justifica cuvintele pronunțate de Porcia,—atacate în diferite rînduri de Kering, Kohler, Brandes etc. Autorul susține că nu este vorba de o violare a dreptului, ci ideea fundamentală de drept politic a lui Shakespeare a vrut să arate, că încetul cu încetul noțiunile se clarifică în sufletul poporului, violarea dreptului se răzbuună de la sine. Un recensent face următoarea observațiune: Toți criticii cari încearcă să analizeze această sentință, merg prea departe, ei discută procese psihice care nici n'au avut loc în creerul poetului. «Neguțătorul din Veneția» este o comedie și intențiunea poetului a fost ca printr'o soluțiune curagioasă și veselă să satisfacă inima auditorului. Sen-

tința nu este scoasă din vre-un dosar judecat de curtea supremă, ci face parte din decisiunile lui Solomon, Harun al Rașid, și din sentințele nenumărate, adesea născocite cu mult spirit, ale cadiilor orientali,—cari toate pot fi atacate din punctul de vedere al dreptului, dar care mulțumesc pe oricine din pricina înțelepciunii și omeniei lor. Juridicește vorbind, Alexandru cel Mare n'a fost în drept să taie nodul făcut de Gordios, dar ne mai bucurăm și astăzi, că a făcut-o.

*

Abel Hermant, cunoscutul romancier francez, pregătește o nouă edițiune a romanului său, «*Le Frisson de Paris*», apărut pentru întâia dată la 1895. Se știe că în romanul acesta se găsește o descriere a lumii ciudate cosmopolite, care se simte atrasă de virtejul vieții parisiane, — o lume pe care Hermant o zugrăvește cu mai multă putere și cu mai mult realism de cât Bourget. Romanul începe cu o descriere destul de străvezie a curții noastre regale. Un frate și o soră, Mihail și Elena Bădișteanu, cari aparțin înaltei aristocrații a țării, se simt atrași de capitala Franței, care le dă senzațiunea particulară, fiorul îmbătător al Parisului. Dar pornirea aceasta e nenorocirea lor, căci atât fratele cât și sora se pierd prin rușine, înjosire și scandal.

*

În editura librăriei B. G. Teubner, Lipsca și Berlin, a apărut primul volum din colecțiunea legendelor, poveștilor și fabulelor care sunt în legătură cu natura, «*Natursagen*», pe care le publică *Oskar Daehnhardt*. Primul volum conține legendele care se referă la Testamentul vechi, al doilea va cuprinde acele ale Testamentului Nou, al treilea legendele animalelor și plantelor, iar al patrulea, legendele despre cer, pământ și oameni. Să sperăm că autorul nu va trece cu vederea nici literatura populară a Românilor, materialul prețios l'ar găsi cu ușurință în scrierile decedatului S. Fl. Marian și în cartea Doamnei Nicolîța-Voronca, precum și în studiile și revista *Șezătoarea* ale d-lui Gorovei.

H.

E R A T A

La «*Revista generală*» a numărului trecut, pag. 356, pasagiul al doilea al notiței «*Învierea în Capitală*», rîndul al treilea, a se citi: «*mîndria preoției noastre*» în loc de «*mîndria v. stinicieii...*»; pasagiul al treilea, rîndul 2, «*reservate*» în loc de «*deservite*»; pasagiul al patrulea: «*scofiene*» în loc de «*scortienes*», apoi «*Marx*» în loc de «*Marks*».

— În articolul d-lui Aurel Pop vici «*Patriotism și Demagogie*» din nr. trecut s'aŭ strecurat următoarele greșeli de tipar: «*pe D-zeu l'am certat*» — în loc de «*pe D-zeu l'am uitat*», «*impingindu-l mereu*» — în loc «*insultindu-l mereu*», «*nu țî-ai fi păstrat*» — «*nu-ți veți fi păstrat*», «*după expresia sa proprie*» — «*după experiența sa proprie*».

„MINERVA“
INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURA
BUCUREȘTI. — B-dul ACADEMIEI, 3.

À APĂRUT :

O VIAȚĂ

(UNE VIE)

— ROMAN DE —

GUY DE MAUPASSANT

TRADUCERE DE

EM. GÂRLEANU

Romanul O VIAȚĂ este una din marile creațiuni ale literaturii universale, și a-l recomanda atențiunii cititorilor este aproape de prisos.

Volumul e întovărășit de admirabilul STUDIU al marelui critic francez EMILE FAGUET, asupra romancierului, cât și de o fotografie, cea din urmă a lui Maupassant, care are un interes deosebit prin faptul că cuprinde autograful marelui scriitor către o doamnă româncă: decedata Josephina Sturdza, fiica marelui Costachi Negri.

Traducerea se datorește nuvelistului EM. GÂRLEANU, care a păstrat în totul înțelesul originalului, adică, de la început până la sfârșit, romanul pare a fi scris de-adreptul în limba românească.

Cuperta se datorește talentatului pictor COSTIN PETRESCU și întreg volumul cuprinde 450 pagini.

PREȚUL: LEI 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară

NOUTĂȚI LITERARE

apărute în Editura Institutului de Arte Grafice „MINERVA”. B-dul Academiei, 3. — Edgar Quișneț, 4. — BUCUREȘTI

I. L. CARAGIALE

TEATRU

Prețul Lei 2.—

Rövele, Pövestiri

Prețul Lei 1.50

Momente, Sehițe, Amintiri

Prețul Lei 2.—

V. ALEXANDRI

Poezii Populare ale Românilor

Prețul Lei 1.50

M. SADOVEANU

O istorie de de- mult

Prețul Lei 2.—

Dureri Innăbușite

Prețul Lei 2.—

C. SANDU-ALDEA

Pe drumul Bărăganului

Prețul Lei 1.50

ADINA OLANESCU

CUGETARI

Prețul Lei 1.50

C. MOLDOVANU

Cântarea Cântărilor

Prețul Lei 1.—

AL. VLAHUȚĂ

Clipe de Liniste

Prețul Lei 1.50

N. DUNAREANU

Răsplata

Prețul Lei 1.50